

**Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՊԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԲԱՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԺԱՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏՈՒՄ**

(ԱՄԷ, Շարժա, 20-ը մայիսի, 2019 թ.)

«Աստված մեկ արյունից ստեղծեց
մարդկանց բոլոր ազգերը, որ բնակվեն
ամբողջ երկրի վրա»
(Գործք Առաքելոց Ժէ. 26):

Սիրելի՛ ներկաներ,

Մեզ համար խորին գոհունակություն է այսօր Արաբական Միացյալ Էմիրությունների Շարժայի Տեղեկատվական պետական խորհրդում մասնակցելու Հանդուրժողականության տարվա շրջանակներում կազմակերպվող այս միջոցառմանը:

Արաբական Միացյալ Էմիրությունների հիմնադիր հայր ու նշանավոր քաղաքական գործիչ Շեյխ Զայիդ բին Սուլթան Ալ Նահյանի տեսլականով կերտվող հանդուրժողականության եւ խաղաղ համակեցության ստեղծարար ուղին Արաբական Էմիրությունների նոր առաջընթացի ու ձեռքբերումների երաշխիքն է, միաժամանակ ողջունելի ջանք նաեւ մարդկության կյանքում խաղաղության ու հաճության հաստատման ու ամրապնդման գործում: Մեր շնորհակալությունն ենք հայտնում Արաբական Միացյալ Էմիրությունների մեծարգո նախագահ, Նորին Գերազանցություն Խալիֆ բին Զայիդ Ալ Նահյանին եւ Շարժայի Էմիրության կառավարիչ Նորին Գերազանցություն Շեյխ Սուլթան բին Մուհամեդ Ալ Քասիմին, ինչպես նաեւ՝ «Լրատվամիջոցների խորհրդի» նախագահ Շեյխ Սուլթան բին Ահմեդ Ալ Քասիմին, որի հրավերով Մենք՝ որպես հոգեւոր առաջնորդը աշխարհասփյուռ հայ ժողովրդի, եկել ենք ներկայացնելու ձեզ հանդուրժողականության մասին քրիստոնեական մեր դարավոր ավանդույթի ընկալումները՝ հիմնված խաղաղ համակեցության ու մերձավորին սիրելու աստվածային պատգամի վրա, որն իր կյանքում մշտապես կարեւորել ու կարեւորում է մեր աստվածասեր ժողովուրդը: Բարձրյալը թող օրհնի այս միջոցառման կազմակերպման ձեր ազնիվ ջանքերը եւ մարդասիրական նախաձեռնությունները:

Հայ ժողովուրդը, իր պատմության մեջ շատ փորձություններ, տառապանք, ու ցեղասպանություն է տեսել, եւ վշտահար հոգու աղոթքով հաճախ

է խաղաղություն հայցել երկնքից՝ հայացքն ուղղելով դեպի բիբլիական Արարատ սրբազան լեռը, որը խորհրդանշել է ջրհեղեղից հետո մարդկության նոր կյանքի վերընձյուղման եւ խաղաղության ավետիսի կենսագործման:

Դարերի հոլովույթում արձանագրված փորձառությունը վկայում է, որ հեշտընթաց չեն հանդուրժողականության ճանապարհները, բայց միշտ՝ հնարավոր, եթե ճշմարտապես ունենք իրար սիրելու եւ համերաշխ համակեցության բարի ձգտումը: Աստված մեկ արյունից է ստեղծել մարդկանց, բոլոր ազգերին. այս հաստատումն է անում Սուրբ Գիրքը՝ մատնանշելով եղբայրասիրության համամարդկային արժեքը (Գործք Ժէ. 26): Մարդկային յուրաքանչյուր էակի հանդեպ Աստծու սերն անխտիր է:

Անհնար է հավատալ ու փառաբանել Աստծուն՝ առանց մարդու կյանքի, նրա աստվածաստեղծ պատկերի ու հիմնարար արժեքների հանդեպ նվիրական զգացումի: Մարդկանց համար հավասար իրավունքների ապահովումը, հետեւաբար, նշանակում է հաստատել Աստծու արարչության մեծագործությունն ու կատարելությունը:

Հանդուրժողականությունը, միաստվածյան կրոնների բարոյական տեսանկյունից, մարդ անհատի մեջ աստվածային պատկերի ու նմանության ներկայությունը տեսնելն ու դրանով իսկ Աստծուն վկայելն է, մարդկային մեծ ընտանիքի մեջ մեր նմանի հետ մշտական երկխոսությունն է, ստորակարգման բացառումը, ազատության իրավաչափ սահմանումը: Քրիստոնեական մտածողության մեջ, դեռեւս Դ. դարից սկսյալ, այս մոտեցումը սահմանվել է «միութին ի կարեւորս, ազատութիւն յերկբայականս, եւ սէր յամենայնի» գաղափարական ընկալումով, որը բոլոր դարերում առաջնորդող է եղել Հայոց Եկեղեցու համար: Հանդուրժողականությունն ըստ այսմ ներկայացվում է համամարդկային խնդիրների առջեւ համընդհանուր ջանքերի մեկտեղման եւ համագործակցության դրսեւորմամբ՝ եղբայրասիրությամբ պահպանելով այն բոլոր առանձնահատկությունները, որոնցով օժտված են ազգերն ու ժողովուրդները:

Հատկանշական է, որ Հանդուրժողականության տարվա խորհրդանշաններից են իրար միացված ու բացված, դեպի դուրս ուղղված ամիւրներ: Այսպես է նաեւ հանդուրժողականության դեպքում. եթե նրան միացած չեն աստվածայինի հանդեպ նվիրական հավատը, մարդու կյանքի գերագույն արժեքի գիտակցումն ու ազատության սրբազան սկզբունքը, օտարի հանդեպ սերն ու եղբայրությունը, այն չի բացվում ու ծավալվում՝ աշխարհում տարածվելով իբրեւ միասին ապրելու եւ խաղաղ գոյակցելու աստվածային պատգամից բխող հրավեր:

Արդի ժամանակների ընթացքների փոխշաղկապվածության մեջ իրական է դառնում այն պնդումը, թե երկիր մոլորակը փոքրանում է. նրա ամեն անկյունում տեղ գտնող որեւէ մտահոգիչ իրադարձություն դառնում է համընդհանուր լուծման ու ջանքերի կարոտ երեւոյթ՝ բարեկարգելու, միասնաբար խնամելու, խաղաղությամբ ու բարօրությամբ զարգարելու մեր ընդհանուր տունը: Ժամանակները փոփոխվել եւ փոփոխվելու են, շարունակ աճելու են մարդու գիտելիքներն ու հնարավորությունները, բայց միշտ արդիական է անհրաժեշտությունը, որ հասարակական գիտակցության մեջ գերակա լինի հանդուրժողականության հոգեւոր-բարոյական ակունքը:

Հավատքն ու բարոյականության ընկալումը Ամենակալը դրել է մարդկանց մեջ՝ իբրեւ յուրահատուկ հնարավորություն Իրեն նմանվելու: Մենք բոլորս Տիրոջ կերտած տանն ենք ապրում, եւ գործակիցներն ենք Արարչի: Տարբեր ժողովուրդներ, տարբեր մարդիկ ենք, բայց մեկ Աստծու զավակներ՝ կոչված միմյանց կյանքում առատացնելու հոգեւոր պտուղները եղբայրասիրության, խաղաղության, փոխըմբռնումի ու համագործակցության:

Հանդուրժողականության, փոխըմբռնման ու համագործակցության զորացման ուղղությամբ մարդկության անժխտելի ձեռքբերումներով հանդերձ մեր հասարակությունները 21-րդ դարում բախվում են նորանոր մարտահրավերների: Դրանցից հատկապես անհրաժեշտ է առանձնացնել հակամարտություններն ու տարաձայնությունները կրոնական լույսի ներքո ներկայացնելու վտանգավոր միտումը: Այս իմաստով է, որ միջազգային, միջկրոնական-միջմշակութային երկխոսությունների հարթակներում, կրթության ոլորտում, զանգվածային լրատվամիջոցներով հանդուրժողականության ճիշտ մեկնաբանությունն ու մատուցումը կարեւոր ու հրամայական է:

Հանդուրժողականության բացակայության, այլեւ դրա խտրական դրսեւորումների պատճառով է, որ մարդկության պատմության մեջ տեղի են ունեցել ողբերգություններ, պատերազմներ ու ցեղասպանություններ, եւ այսօր էլ հաճախ ականատես ենք դառնում ռասսայական, կրոնական եւ մշակութային եղեռնագործությունների: Հայ ժողովուրդն իր պատմության ընթացքին բազմիցս բախվել է անհանդուրժողականության ամենատարբեր դրսեւորումներին, որոնցից ամենասարսափելին 20-րդ դարասկզբին Օսմանյան կայսրության մեջ իրականացված Հայոց ցեղասպանությունն էր, որն ուղեկցվեց նաեւ մշակութային ցեղասպանությամբ:

Նույն քաղաքականությունամբ 20-րդ դարավերջին, երբ հայ ժողովուրդը Ղարաբաղի պատմական իր հողի վրա անկախության հաստատումով հռչակեց ազատ ապրելու իր իրավունքը, Ադրբեջանի կողմից իրագործվեցին հայերի զանգվածային տեղահանություններ ու ջարդեր: Անհանդուրժողականության եւ ատելության հետեւանքը եղավ նաեւ Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետության տարածքում հայկական Զուղա քաղաքի գերեզմանատան հազարավոր խաչքարերի եւ հայ քրիստոնեական մշակույթի եզակի արժեքների ոչնչացումը: Այսօր սահմանային բախումների հետեւանքով տակավին անմեղ կյանքեր են զոհվում: Հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ի նպաստ՝ միջազգային ջանքերին, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի աշխատանքներին զուգընթաց Մենք շարունակում ենք քայլեր ձեռնարկել Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդի հետ, Մոսկվայի եւ Համայն Ռուսիո պատրիարքի միջնորդական ջանքերով: Լիահույս ենք, որ գործարկվող ջանքերով կարող ենք հասնել կայուն խաղաղության վերահաստատման, ժողովուրդների միջեւ փոխըմբռնման եւ հանդուրժողականության մթնոլորտի ձեւավորման բարի նպատակին:

Սիրելիներ, հայ եւ արաբ ժողովուրդների դարավոր երկկողմ հարաբերությունները հարուստ են հանդուրժողականության եւ եղբայրասիրության ազնիվ դրսեւորումներով: Հատկապես Հայոց ցեղասպանությունից հետո հարյուր հազարավոր հայ գաղթականներ իրենց ապահով հանգրվանը գտան արաբական աշխարհի հյուրընկալ երկրներում՝ ձեւավորելով խաղաղ համակեցության ու համագործակցության իրական եւ կենսական օրինակ: Այդպիսի վկայություններով են զարդարված նաեւ Շարժայում հայ եւ արաբ ժողովուրդների զավակների կյանքը, միասնական մասնակցությունը երկրի առաջընթացին, եղբայրական բարի հարաբերությունները: Մենք Մեր ժողովրդի զավակների երախտագիտությունն ենք վերստին հայտնում Արաբական Միացյալ Էմիրությունների մեծարգո նախագահին եւ Շարժայի Էմիրության կառավարչին՝ Նորին Գերազանցություն Շեյխ Սուլթան բին Մուհամեդ Ալ Քասիմին, որ ժողովուրդների միջեւ բարեկամության ամրապնդման ոգով եւ ամենայն բարյացակամությամբ զորակցություն են բերում տեղի քրիստոնեական համայնքներին: Առանձնակիորեն ցանկանում ենք անդրադառնալ, որ Շեյխ Սուլթան բին Մուհամեդ Ալ Քասիմի մարդասիրական մեծահոգի վերաբերմունքի շնորհիվ Շարժայի հայ համայնքն ունեցավ նաեւ իր աղոթավայրը՝ կազմակերպելու համար ազգային-հոգեւոր իր կյանքը: Գոհունակությամբ ու շնորհակալությամբ ենք հիշում դեռեւս 2006 թվականին

Նորին Գերազանցություն Շեյխ Սուլթան բին Մուհամմադ Ալ Քասսիմիի կողմից Հայաստան կատարված այցի շրջանակներում առնված աստվածահաճո որոշումը՝ վերակառուցելու Հայաստանի նշանավոր վանական համալիրներից Հաղարծնի վանքը՝ իբրեւ հանդուրժողականության եւ կրոնական-մշակութային արժեքների հանդեպ բացառիկ վերաբերմունքի օրինակելի դրսեւորում: Մեր աղոթքներն ու գնահատանքն ենք բերում Նորին Գերազանցությանը մարդասիրության եւ բարեկամության իր ազնիվ ոգու համար:

Հայ ժողովրդի զավակները, սփռված աշխարհով մեկ, ապրելով տարբեր միջավայրերում, հավատարիմ են մնացել եղբայրասիրության ու օտարասիրության աստվածային պատգամին՝ մշտապես հարգելով մյուս ժողովուրդների կրոնական, մշակութային, կենցաղային ավանդույթներն ու սովորույթները, եւ իրենց կարեւոր նպաստն են բերում բարի առաջընթացին հյուրընկալ երկրների, որոնց ազնիվ եւ օրինապահ քաղաքացիներն են: Ասվածի լավագույն վկայությունն են ինչպես Շարժայում, այնպես եւ արաբական, մահմեդական երկրներում դարեր ի վեր եղբայրասիրության մեջ ապրող հայ համայնքները: Համերաշխության ու խաղաղ համակեցության վկայություն են նաեւ Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի կենտրոնում գործող Կապույտ մզկիթը, կրոնական տարբեր հարանվանությունները, որոնք ապրում են Հայաստանում՝ պահպանելով ու արդյունավորելով իրենց հոգեւոր-ազգային կյանքը:

Կրկին Մեր գնահատանքը հայտնելով այս միջոցառման կազմակերպիչներին՝ ողջունում ենք Հանդուրժողականության տարվա շրջանակներում նախաձեռնվող քայլերը, որոնք ծառայում են կրոնների ու մշակույթների, ժողովուրդների ու քաղաքակրթությունների միջեւ երկխոսության խթանմանը, փոխըմբռնման ու համագործակցության ոգու ամրապնդմանը: Հայցում ենք Բարձրալից, որ հանդուրժողականությունը աշխարհում առատ պտուղներ բերի եւ մարդկության կյանքը զարգարի սիրո, խաղաղության ու ստեղծարար ընթացքի բարի արգասիքներով: Աղոթքով նորանոր ձեռքբերումներ ենք մաղթում այս ձեռնարկի բոլոր պատասխանատուներին: Ամենակալը թո՛ղ օրհնի ձեզ ու նվիրական ձեր ծառայությունը: Աղոթում ենք նաեւ Արաբական Միացյալ Էմիրությունների, նրա առաջնորդների եւ բարեպաշտ ժողովրդի շարունակական բարգավաճման համար: Ամեն:

Շնորհակալություն ձեր ուշադրության համար: